

DEMO _17

Et tankeeksperiment rundt
demokratiets rolle

Nationaltheatret i samarbeid med Sparebankstiftelsen DNB

”

Demo_17 for ungdom har som mål å gå bakenfor informasjonsstrømmen, gå i dybden av problemstillingene og se demokratiet i flere dimensjoner.

DEMO_17 FOR UNGDOM:

ET TANKEEKSPERIMENT RUNDT DEMOKRATIETS ROLLE

Hva gjør du når du er blant dem som skal bære konsekvensene av et valg, men ikke selv får bestemme? Hva er makt? Og hvem beveger verden i dag?

I dag er det lettere å ytre sin mening – og faktisk bli hørt – enn noensinne. Facebook, Twitter og YouTube har utvidet yttingsrommet. Alle med internetttilgang kan delta i det offentlig ordskiftet. Dermed når et bredere spekter av ytringer frem, også de mer kontroversielle og radikale. De nye mediene gir dem som ikke er stemmeberettiget en mulighet til å påvirke samfunnet. De kan gi makt til dem som før var maktesløse.

Overflod. Samtidig skaper mylderet av ytringer en overflod av informasjon. Hvordan skal vi møte denne strømmen av opplysninger som velter innover oss hver eneste dag? Det blir vanskeligere å få oversikt.

Hvem snakker sant og hvem lyver for å fremme sin sak? Hvor går grensen mellom ekte og fake news? Et demokrati avhenger av borgernes mulighet til å ta informerte valg. Er demokratiet truet i 2017?

Hva ligger bak? Demo_17 for ungdom har som mål å gå bakenfor informasjonsstrømmen, gå i dybden av problemstillingene og se demokratiet i flere dimensjoner. Prosjektet inviterer unge mennesker til å reflektere rundt spørsmål som: Hvordan står det til med demokratiet i dag? Hvordan vil fremtiden se ut, og hvordan kan vi endre samfunnets retning? Sammen skal vi undersøke de underliggende mekanismene for politiske valg og faktorene som påvirker hvordan vi velger. På den måten skaper vi enda bedre forutsetninger for fremtidige valg.

INNHold

Del 1. Forbredelse til rollespill (2X90 min.)

Case	side 4
Maktfordelingsprinsippet og høringsforslag	side 5
Forberedelser og spilleregler	side 6
Nytt høringsforslag	side 7
Ressursark til høringsgrupper	side 8–10
Innlegg til debatt	side 11

Del 2: Rollespill og debatt

Spilletts gang	side 12
Diskusjon og avstemning	side 13
Oppsummering	side 14
Til læreren (kompetansemål).....	side 15

CASE

SKAL VI OVERLATE POLITISKE VALG TIL EN MASKIN, ELLER RISIKERE Å GI MAKTA TIL KORRUPT POLITIKERE?

■ **ÅRET ER 2046.** Et forskerteam har kommet opp med en Demokratimaskin; en spesialmaskin som er et alternativ til den folkevalgte regjeringen. Bør Demokratimaskinen erstatte regjering og storting i Norge?

■ I år 2046 mener det store flertallet av befolkningen at demokratiet har spilt fallitt. Misnøyen med de folkevalgte politikerne har spredd seg over hele landet. Mange mener at den folkevalgte regjeringen ikke er i stand til å styre landet, fordi regjeringen ikke makter å møte de teknologiske fremskrittene og utfordringene samfunnet står ovenfor i 2046. Politikerne er kun opptatt av å få makt, men bruker ikke makten til å bygge landet.

■ I tillegg kommer ikke informasjonen frem. Pressen skriver mer om personer og skandaler enn fakta. Politiske verdier undergraves, visjoner finnes ikke, personangrep, hat og nettrull råder i pressen og sosiale medier. Falske nyheter som kom som et nyord i 2017 er blitt dagligtale i 2046.

■ Avstanden mellom fattig og rik har økt drastisk de siste tjue årene, arbeidsløsheten stiger, oljepengene er snart brukt opp og behovet for nyskaping, jobber og vekst er enormt. Politikerne klarer ikke å ta beslutninger for å takle klimakriser, og samarbeidet med EU er tynslitt etter at Frankrike, England, Nederland og Italia har meldt seg ut.

■ En nyoppfinning kalt Demokratimaskinen kan være redningen! Demo-

NYHETER

Torsdag 4. mai
Årgang: 2046

Demokratimaskinen skaper engasjement:

**100.000
I PROTESTTOG!**

Skal vi la en maskin ta makta i Norge?

kratimaskinen er en ny teknologisk oppfinnelse, utviklet av et forskerteam som et alternativ til den folkevalgte regjeringen. Maskinen gjør dypanalyser av den enkelte borgers behov og interesser ved regelmessig testing av personregister og bevegelser på nett. Demokratimaskinen kan oppheve lover og pålegger skatter, avgifter og toll. Fordelen med demokratimaskinen er i følge forskerne at den:

Fjerner personfokus og tar politiske beslutninger basert på det «objektivt beste» for hele befolkningen.

Den er ikke styrt av menneskelige følelser og personlige interesser, bruker ikke maktstrategier for å fordekke fakta.

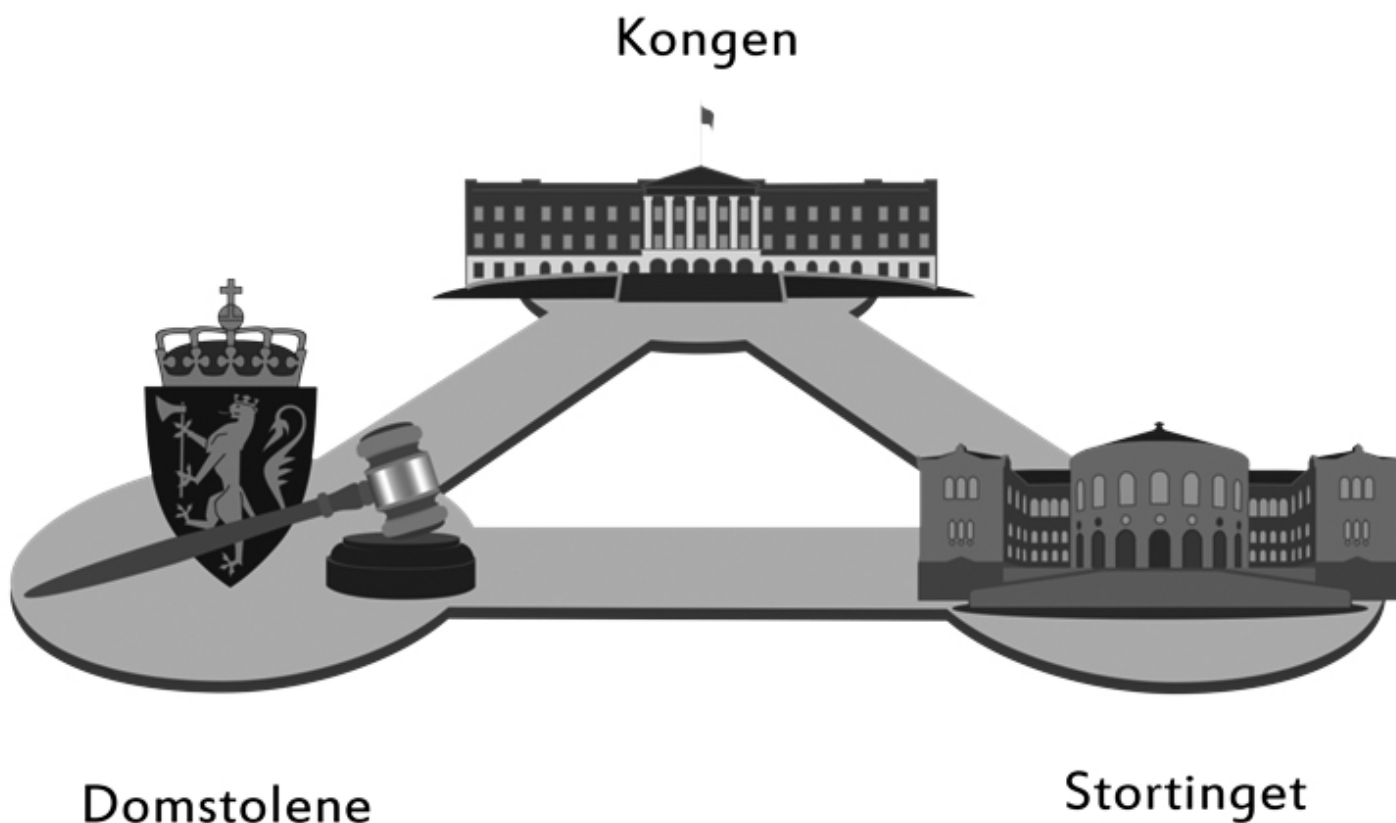
Forskerne mener at den derfor er mer demokratisk enn regjering og storting.

■ Etter flere tiår med store kriser i forskjellige ikke-styringsdyktige regjeringer har Stortinget nå fremmet et forslag om å innføre Demokratimaskinen som et alternativ til regjeringen.

■ Regjeringen har sendt forslaget om å innføre Demokratimaskinen ut på høring. Tre svært ulike høringsgrupper skal komme med innspill til om Demokratimaskinens skal iverksettes.

Hva vil skje med Norge, hvis Demokratimaskinen innføres?

MAKTFORDELING I NORGE ANNO 2046

HØRINGSFORSLAG

En høring blir arrangert og gjennomført av en offentlig komité som skal utrede en omfattende eller omstridt sak. Komiteen kaller sammen personer, politikere, organisasjoner, sakkyndige og andre som er innblandet i eller har kunnskap om den aktuelle saken. De berørte blir så spurt ut og får si sin mening. Slik blir saksforholdene belyst fra flere sider og på en grundigere måte enn ellers.

FORBEREDELSE TIL ROLLESPILLET

1. Les oppgaveteksten om Demokratimaskinen nøye. Fremtidsscenarioet beskrevet over er utgangspunktet for rollespillet.

2. Hent fram bakgrunnskunnskap.

- Hva innebærer det å leve i et demokrati? Hvilke friheter gir det, og hvilke begrensninger? Hvilke farer og fordeler ligger i ytringsfriheten? Hvem har utøvende- og hvem har lovgivende makt i Norge? Hva er et høringsutkast?

3. Del inn i de tre høringsgruppene Digital Fremtid, Radikalt Demokrati og Bærekraftig Fremtid.

- Hver gruppe representerer hver sin organisasjon eller forening.
- Høringsgruppene får utdelt hvert sitt ressursark (se side 7–9).

4. Fordel roller i høringsgruppene. Læreren gir hver elev i hver høringsgruppe en av følgende tre roller.

- **ROLLE 1:** Talerør for høringsgruppen (den/de som holder innlegg).
- **ROLLE 2:** Rådgiver. Talerørets boksehansker. Hjelper talerøret å finne argumenter for innlegg.
- **ROLLE 3:** Observerende journalist merker seg kroppsspråk og temperatur i rommet. Dokumenterer det som skjer og blir sagt i debatten, for eksempel en rapport eller en videoreportasje.

5. Forberedelser i høringsgruppen.

- Før debatten starter bygger hver høringsgruppe opp et forsvar for sitt standpunkt til Demokratimaskinen.
- Les problemstillingene og forbered dere på spørsmålene på siden 10.
- Hver høringsgruppe lager ett innlegg for hver problemstilling. (Varighet 1 min.)

ROLLESPILLETS SPILLEREGLER

1. Debatt

- De ulike høringsgruppene sitter rundt et bord, observatørene sitter bak sine representanter.
- Alle høringsgruppene holder sitt innlegg til problemstillingen.
- Debattleder stiller spørsmål som kan utfordre standpunktene.

2. Avstemning

- Representantene stemmer over lovforslaget.

HVORDAN STILLER DIN HØRINGSGRUPPE SEG TIL NYTT LOVFORSLAG?

Nytt lovforslag

§ 1

Kongeriket Norge er et fritt, selvstendig, udelelig og uavhengelig rike. Dets regjeringsform er innskrenket og arvelig monarkisk.

§ 2

Demokratimaskinen innsettes istedenfor Storingsvalg. Demokratimaskinen velges gjennom frie og hemmelige valg. Det kreves deretter grunnlovsendring for å avsette Demokratimaskinen.

§ 3

Det tilkommer Demokratimaskinen

- a) Å gi og oppheve lover; å pålegge skatter, avgifter, toll og andre offentlige byrder.
- b) Å innkalle tropper, begynne krig til forsvar av landet og slutte fred, inngå og oppheve forbund, sende og motta sendemenn.

Demokratimaskinen gis heretter tilgang til folks personregister og datatrafikk. På bakgrunn av analyser av disse dataene, gjør demokratimaskinen valg som representerer flertallets interesser og behov. Demokratimaskinens analyse vil avdekke hva som er best for folket. Alle politiske avgjørelser vil fattes på bakgrunn av dette.

RESSURSARK TIL HØRINGSGRUPPEN: DIGITAL FREMTID

Digital Fremtid

Politisk fokus

- Politiske beslutningstager er nødt til å holde tritt med teknologiske fremskritt for at norske selskaper skal være konkurransedyktig på verdensbasis.
- Dagens regjering klarer ikke å oppfylle samfunnets behov om omstilling til et stadig mer komplekst teknologisk samfunn.

MÅL: INNFØRE DEMOKRATIMASKINEN TIL Å TA ALLE POLITISKE BESLUTNINGER

Forslag til argumenter for demokratimaskinen som styringsform:

- Demokratimaskinen vil gjøre nødvendige omstillinger i næringssektoren. Det vil bli større satsning på gründere, og store konserner som kan skape vekst og nye muligheter for arbeidsmarkedet.
- Det er viktigere med sterk og tydelig ledelse som kan skape vekst og fremskritt, enn en at alle skal få si sin mening og ta politiske valg.
- Pressen vil kunne fokusere på ekte nyheter, finans, markedsøkonomi og reelle politiske beslutninger og tiltak.
- Vi vil få et mer effektivt og konstruktivt beslutningsorgan. Maktfordelingen vi har i dag med storting, regjering, domstoler sinker politiske beslutninger og styres av sprikende meninger og personlig interesser.
- Norge vil bli mektigere og sterkere på et globalt plan, fordi økonomien vår ikke er styrt av menneskelige følelser og svakhet. Vi vil fremstå som innovative, noe som også vil skape tillitt til norske teknologiske nyvinninger og produkter på verdensbasis og øke eksporten.

Deres holdning til de andre gruppene:

RADIKALT DEMOKRATI

- Det er bakstrevsk å tro at vi bare kan fortsette som før. Vi er nødt til å ta radikale grep for å forhindre økonomiske og sosiale kriser.
- Flertallets beste er alltid det viktigste. Minoriteter må lære å innrette seg.

BÆREKRAFTIG FREMTID

BÆREKRAFTIG FREMTID

- Det vil ikke hjelpe å bare erstatte stortingsvalg med Demokratimaskinen. Alle mennesker er styrt av egeninteresser. Dette er bra i næringssektoren, men ikke i politikken. Hvis maskinen får bestemme, vil den gi makten tilbake til de kommersielle kreftene og skape vekst.
- Det er viktigere med velstand enn menneskerettigheter.

RESSURSARK TIL HØRINGSGRUPPEN: RADIKALT DEMOKRATI

RADIKALT DEMOKRATI

Politisk fokus

- Mangfold, ytterpunkter og reaksjonære er byggesteiner i et hvert demokrati.
- Demokratimaskinen fjerner dette og skaper et passivt mainstream samfunn.

MÅL: BEHOLDE DEN GAMLE STYRINGSFORMEN MED REGJERING, STORTING OG DOMSTOLER

Forslag til argumenter mot demokratimaskinen som styringsform.

- Vi må beholde demokratiet slik det er nå for at minoritetenes stemmer skal bli hørt. Demokratimaskinen er kun opptatt av flertallets beste. Det er viktig med mangfold av stemmer for at vi skal gidde å engasjere oss og faktisk ønske å skape forandring og vekst. Maskinen kan virke passiviserende og fordummende, folk slutter å ta valg og blir mindre opplyste.
- Demokratimaskinen vil skape konflikt, fordi det alltid vil være noen som er uenig med de politiske beslutningene den tar. Hvis disse menneskene mister muligheten til å stemme, vil det utløse kritikk, fiendtlighet og i verste fall borgerkrig.
- Kulturpolitikken står i fare, fordi Demokratimaskinen skal ta beslutninger på vegne av den autonome kunsten.
- Det er alt for risikabelt å overlate makten i hendene på kunstig intelligens. Hva om Demokratimaskinen finner det for godt å avskaffe mennesker.

Deres holdning til de andre gruppene:

Digital Fremtid

DIGITAL FREMTID

- Å gi folk makt er ikke i seg selv et onde, makt er nødvendig for å skape engasjement og mulighet til å skape vekst og forandring. At noen frarøves muligheten til å ta makt er et onde, og det er det Demokratimaskinen gjør.
- Vi vil ikke får økonomisk vekst med Demokratimaskinen. Snarere tvert i mot: demokratiet og retten til å stemme motiverer folk til å bevege verden og finne opp nye ting.

BÆREKRAFTIG FREMTID

BÆREKRAFTIG FREMTID

- Det er helt feil å tro at man vil verne om menneskerettigheter ved å erstatte stortingsvalg med Demokratimaskinen. Retten til å stemme på den regjeringen man ønsker er jo nettopp en menneskerettighet.
- Selv om Demokratimaskinen skulle klare å forhindre korrupte politikere å komme til makten, er det fremdeles noen som bestemmer hvordan maskinen skal velge regjering. Hva hvis de er korrupte?

RESSURSARK TIL HØRINGSGRUPPEN: BÆREKRAFTIG FREMTID

BÆREKRAFTIG FREMTID

Politisk fokus

- Menneskeverd og etiske prinsipper bør stå i sentrum for alle politiske beslutninger.
- Demokratimaskinen vil forhindre at dårlige beslutningstagere kommer til makten og dermed sikre en human og rettferdig fordeling av godene.

MÅL: INNFØRE DEMOKRATIMASKINEN TIL Å VELGE REGJERING, MEN IKKE TIL Å FATTE OG HÅNDHEVE POLITISKE VALG

Hvorfor skal man innføre Demokratimaskinen?

- Maskinen er det beste av to onder. Demokratimaskinen vil motvirke at en korrumpert og maktsyk regjering blir satt til å styre landet. Selv om det er uheldig at ikke befolkningen får stemme, er det viktigere at de ikke lider nød. Vi husker alle valget av Trump for tjue år siden. Den vil forhindre at personfokus og skandaler styrer valgene.
- Det vil ikke lengre være mulig for politikere å bruke maktstrategier som skandaler, hatretorikk og personangrep til å vinne valg.
- Maskinen utgjør et mer demokratisk styresett fordi den ikke skiller mellom dem som tradisjonelt ikke er stemmeberettiget, som barn, ungdom, innvandrere og flyktninger, men tar inn alles behov med i beregningen.
- Man vil sikre seg en styringsdyktig regjering ut fra maskinens beregninger. Landet vil fremdeles bli styrt av etiske prinsipper og menneskelig moral, men Demokratimaskinen vil velge de politikerne som er best rustet til å forhindre klimakatastrofer, ta kloke økonomiske beslutninger og sørge for en rettferdig fordeling.

Deres holdning til de andre gruppene:

Digital Fremtid

DIGITAL FREMTID

- Det er galskap å gi hele kontrollen til en maskin. Den har verken empati eller sosiale antenner og kan like gjerne finne på å gå til angrep på mennesker som den mener ikke bidrar til økonomisk vekst, og i verste fall fjerne dem.
- Vi trenger politikere til å representere befolkningen, ikke en maskin. Vi trenger noen vi kan identifisere oss med, for å føle oss sett og hørt. En maskin kan ikke det.

RADIKALT DEMOKRATI

BÆREKRAFTIG FREMTID

- Makt er ikke et gode, hvis den misbrukes og undertrykker folk. Noe må gjøres for å forhindre den sittende regjeringens misbruk av makt.
- Det er en illusjon å tro at minoritetene vil bli mindre hørt hvis Demokratimaskinen innføres. Den sittende regjeringen tar overhodet ikke hensyn til minoriteter, men er preget av fremmedfrykt og undertrykker alle som ikke tenker som dem. Vi trenger en regjering som er opptatt av menneskerettigheter. Det kan demokratimaskinen skaffe oss!

Høringsgruppene forbereder innlegg på ett minutt til hver av de tre problemstillingene nedenfor:

PROBLEMSTILLING

1.

Høringsgruppas stilling til lovforslaget

Hva er deres stilling til lovforslaget?
Hvorfor er deres stilling til lovforslaget til det beste for samfunnet som helhet?

PROBLEMSTILLING

2.

Verdier i demokratiet.

Hva er viktigst i 2046: Er det viktigst at alle har rett til å stemme på den politikeren de synes er best, eller at de som gjør det beste for samfunnet styrer landet?

PROBLEMSTILLING

3.

Det objektivt beste for Norge i 2046.

Hva er det objektivt beste for samfunnet? Vil demokratimaskinen fremme demokrati og løse utfordringene vi står ovenfor, eller vil den undergrave de viktigste verdiene vi har, nemlig friheten til å velge, også når det vi velger ikke er det beste for samfunnet?

SPILLETS GANG

Nå er elevene forberedt og rollespillet kan begynne! Lærer kan selv være debattleder eller velge en elev til å ta rollen. Her er noen eksempler.

DEBATT LEDER

Debattleder stiller spørsmål

Dere har forberedt dere som høringsgrupper og tatt stilling til lovforslaget.
- Hva er deres stilling til lovforslaget?
- Hvorfor er deres stilling til lovforslaget det beste for samfunnet som helhet?

Digital Fremtid

Digital Fremtid svarer på problemstilling 1

Talerør holder innlegg.
Rådgivere gir talerør argumenter.
Observatøren dokumenterer.

RADIKALT DEMOKRATI

Radikalt Demokrati svarer på problemstilling 1

Talerør holder innlegg.
Rådgivere gir talerør argumenter.
Observatøren dokumenterer.

BÆREKRAFTIG FREM TID

Bærekraftig Fremtid svarer på problemstilling 1

Talerør holder innlegg.
Rådgivere gir talerør argumenter.
Observatøren dokumenterer.

DEBATT LEDER

Debattleder stiller flere spørsmål til alle gruppene

- Hvem skal definere krenkelser? Hvordan skal man sette grense for krenkelse?
- På hvilken måte bør vi møte religiøse krenkelser i samfunnet?
- Finnes det heller andre straffer eller sanksjoner mot krenkelser? For eksempel utestengelse fra sosiale medier eller kommentarfelt?

Fortsett på samme måte med de to neste problemstillingene på side 10.

DISKUSJON

Hva stemmer du?

Hver høringsgruppe må nå sette seg sammen og diskutere hvilket svar dere skal gi regjeringen. Dere hadde i utgangspunktet tatt stilling til lovforslaget før denne debatten, men etter debatten kan dere ha endret mening. Da får dere tid nå til å diskutere i gruppene. Før avstemning er det viktig å tenke over konsekvensene for de ulike løsningene:

Nei til lovforslaget:

► Konsekvensene for et nei blir først og fremst at tendensene vi ser i dag kan fortsette.

Ja til lovforslaget:

► Konsekvensene for et ja til lovforslaget er blant annet fare for sensur.

AVSTEMNING

Alle har en stemme hver. Det er lov å stemme blankt. (Del ut skjema).

Høringsgruppe	Ja til lovforslaget	Nei til lovforslaget	Ja til demokratimaskinen som valglov
 Digital Fremtid			
 RADIKALT DEMOKRATI			
 BÆREKRAFTIG FREM TID			

OPPSUMMERING AV RESULTATET

DEBATT LEDER

Debattleder oppsummerer resultatet av høringsutkastet og stiller spørsmål til gruppene.

Observatørene i de ulike gruppene oppsummerer det de har notert/beskriver debatten og svarer på følgende spørsmål fra debattleder:

Hva
skjedde?

Hva
kom fram av
meninger?

Hva
var viktig?

Hva var de
vanskeligste punk-
tene?

Var det felles
verdier for alle
gruppene?

Hvordan står det
til med demokratiet
i dag?

Hvorfor er
demokratiet viktig?

Kan fremtids-
scenariet si oss noe
om verden i dag?

DEMO_17 SVARER TIL FØLGENDE KOMPETANSEMÅL I LÆRERPLAN

Politikk og menneskerettigheter:

- gjøre rede for sammenhenger mellom menneskerettigheter og demokrati
- diskutere hva menneskerettigheter innebærer som juridiske og etiske normer i hverdagslivet
- drøfte betingelser for medborgerskap og demokratiske styreformer

Kommunikasjon og kultur:

- drøfte eksempler på ulike utfordringer ved tværkulturell kommunikasjon

Historie og filosofi:

- diskutere hendelser, endringer og utfordringer i moderne tid som har aktualisert etiske og eksistensielle spørsmål

Medie- og informasjonskunnskap

- reflektere over etiske problemstillinger og utfordringer i møtet mellom medium og ulike kulturer

Religion og etikk:

- drøfte samarbeid og spenninger mellom religioner og livssyn og reflektere over det plura- listiske samfunnet som en etisk og filosofisk utfordring
- føre dialog med andre om aktuelle etiske spørsmål

Norsk VG2 og VG3:

- referere til og vurdere kilder i aktuelle faglige situasjoner
- drøfte norskfaglige og tverrfaglige emner ved hjelp av fagterminologi og helhetlig argumentasjon
- lytte til, systematisere og sammenfatte informasjon i muntlige tekster og reflektere over innholdet

Samfunnsfag:

- gjøre rede for politiske institusjoner i Norge og deres rollefordeling og sammenligne disse med institusjoner i andre land (etter 10. klasse)
- gjøre rede for styreformer og de viktigste politiske styringsorganene i Norge, både norske og samiske, og drøfte flertallsdemokratiet (etter Vg1 / Vg2)

Norsk:

- bruke kunnskap om retoriske appellformer i diskusjoner og presentasjoner
- lese og analysere tekster på bokmål og nynorsk i ulike sjangere og ta stilling til spørsmål tekstene tar opp, og verdier de representerer
- forklare argumentasjonen i sakprosaetekster ved å bruke kunnskap om retorikk
- lytte til og vise åpenhet for andres argumentasjon og bruke relevante og saklige argumenter i diskusjoner
- mestre ulike roller i samtaler, diskusjoner, dramatiseringer og presentasjoner

Formidlingsopplegget er støttet av Sparebankstiftelsen DNB.

Utgitt av Nationaltheatret. Ansvarlig utgiver: Hanne Tømte. Ansvarlig redaktør: Ida Margreta Halvorsen. Redaktør: Ingeborg Helleberg.

I redaksjonen: Jonas Falck Evensen, Ingeborg Helleberg. Layout: Sigurd Østensen. Foto: Øyvind Eide. April 2017. Adresse: Johanne Dybwads plass 1, Postboks 1225 Vika, 0110 Oslo.

SPAREBANKSTIFTELSEN DNB

Sparebankstiftelsen er en ideell stiftelse som driver med filantropi. De eier i underkant av ti prosent av aksjene i DNB; og bruker utbyttet til allmenntilgode formål.